

ПРО МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ

Облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [1]. При виробленні принципів, методів і процедур облікової політики необхідно враховувати зміст економічних законів, або хоча б логіку їх вимог, так як в основі методології бухгалтерського обліку лежить політекономія, адже неможливо заперечити, що облік є точна (практична) політекономія.

Дослідження показали, що в останні роки під прикриттям впровадження вимог ринкової економіки і міжнародних стандартів фінансової звітності в систему бухгалтерського обліку внесено ряд економічно необґрунтованих змін. Як правило, вони не приводять до очікуваних позитивних результатів, а, наоборот, поглиблюють дію негативних факторів.

Незавжди оправдані зміни принципів, методів і процедур, що стосуються джерел покриття окремих витрат підприємства, оцінки доходів і витрат, появи податкового обліку і інших. Органи державної влади намагаються гарантовано забезпечити поступлення до держбюджету різних відрахувань і податків підприємств, мотивуючи їх включення до собівартості продукції, або шляхом ведення паралельного податкового обліку, при цьому нехтуючи їх економічну природу. Це стосується нарахування єдиного соціального внеску, нарахування і використання амортизації, обчислення доходів і витрат, нарахування і відшкодування податку на додану вартість і інших. В результаті це приводить до зростання собівартості продукції, росту цін і зниження конкурентоспроможності вітчизняної продукції. Нехтування показниками вартості і собівартості привело до зменшення експорту продукції, росту дефіциту держбюджету, вимивання обігових коштів підприємств, зниження їх конкурентоспроможності і банкрутства.

Собівартість продукції – вартісне вираження спожитих у процесі виробництва засобів виробництва за винятком додаткового продукту [2, 409]. Нарахування органам соціального страхування єдиного соціального внеску, враховуючи його централізоване суспільно-соціальне призначення і використання, доцільно проводити за рахунок додаткового продукту, а не включати до поточних витрат операційної діяльності. Намагання розширити перелік різних відрахувань і покриття витрат за рахунок собівартості продукції приводить до розвитку тіньової економіки, збитковості підприємств. У 2014 році сума збитків промислових підприємств України перевершила прибутки на 161425,9 млн. грн [3, 304].

Дискусійним є питання економічного змісту амортизації і зносу необоротних активів. Амортизація - це систематичний розподіл вартості, що амортизується, необоротних активів протягом строку їх експлуатації і використання цієї вартості для простого, або розширеного відтворення зношених необоротних активів. У П(с)БО №

7 «Основні засоби» поняття амортизація і знос ототожнюються. Знос виражається як сума амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання. На нашу думку знос – поступова втрата основними засобами першопочаткових фізичних якостей і вартості, величина зносу дорівнює сумі нарахованої амортизації. Амортизація є джерелом відтворення основних засобів. В діючій системі обліку при нарахуванні амортизації створюється джерело, однак коштів для заміни зношених основних засобів немає, так як вони використовуються в складі обігових. Проблема інвестування у відтворення основних засобів з року в рік зростає. На 1.01. 2015 року зношеність основних засобів досягла 83,5% [4, 5]. Для цільового використання амортизаційних відрахувань їх доцільно обліковувати на окремому субрахунку синтетичного рахунку 47»Забезпечення майбутніх витрат і платежів», або 48»Цільове фінансування і цільові надходження». Щоб забезпечити їх цільове використання слід перераховувати на окремий рахунок у банку і використовувати за призначенням.

Підсумовуючи, вважаємо можливим констатувати: чи варто взагалі здійснювати щомісяця таку трудомістку процедуру, як нарахування амортизації, адже жодної мети при цьому не досягається, оскільки ні резерву не створюється, ані регулятиву точно не визначається. Можливо, краще перейти до іншого способу їхнього визначення: амортизації – виходячи з фінансових можливостей підприємства, при розподілі прибутку, а зносу основних засобів – на основі ретельного огляду об'єктів при проведенні річної інвентаризації? Адже немає жодної різниці між тим, як фізично втрачається вартість, спожитих у процесі виробництва, предметів і засобів праці [5, 451].

Вище наведеним не вичерпуються наявні протиріччя облікової політики, адже ця проблема багатогранна, аби її можна було висвітлити в обмеженому за обсягом дослідженні. Методологічні проблеми облікової політики вимагають обґрунтованих пропозицій, які ґрунтуватимуться на принципах об'єктивності, раціональності, економічності і єдності облікової системи.

Література:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996 – XIV від 16. 07. 1999 р.
2. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 3 / Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 952 с.
3. Статистичний щорічник України за 2014 рік / Державна служба статистики України. – К.: ТОВ «Август Трейд». – 2015.- 586 с.
4. Статистичний бюлетень «Основні засоби України за 2014 рік» / Державна служба статистики України. – К., 2015. – 19 с.
5. Амбівалентність і мімікрія облікової теорії: моногр. Журавель Г. П., Клевець В. Б., Олійничук В. М., Хомин П. Я.; [за наук. ред. д.е.н., проф. П. Я. Хомина]. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014 – 474 с.